

ДОСЛІДЖЕННЯ МІКРОПАРАЗИТОЗІВ РЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ ТЕЛЯТ

19.09.2025 22:11

Автор: Коваленко Лідія Михайлівна, кандидат ветеринарних наук, доцент, Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна;

Коваленко Олександр Іванович, кандидат ветеринарних наук, доцент, Сумська регіональна лабораторія Державної Служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, м. Суми, Україна

ORCID: [0000-0002-4350-2284](https://orcid.org/0000-0002-4350-2284) Коваленко Л.М.

ORCID: [0000-0001-6338-7917](https://orcid.org/0000-0001-6338-7917) Коваленко О.І.

Респіраторні захворювання телят на сучасному етапі характеризуються широкою розповсюдженістю. У тканинах дихальної системи хворих тварин виявляється значна кількість мікоплазм різного видового складу, а також складні мікробні асоціації, що включають вірусні та бактеріальні агенти. Особливості кінцевих механізмів їх взаємодії з організмом тварин залишаються недостатньо вивченими. Мікоплазми становлять групу дрібних прокаріотичних мікроорганізмів, позбавлених клітинної стінки. У великій рогатій худобі ідентифіковано 13 видів мікоплазм, проте лише частина з них виявляє патогенні властивості. У багатьох випадках мікоплазми можуть перебувати у верхніх та нижніх дихальних шляхах клінічно здорових особин як умовно-патогенна мікрофлора. Експериментальні та польові дослідження засвідчують, що серед телят найбільш поширеними є риніти, пневмонії та артрити невстановленої етіології. Одним із вагомих чинників підвищеної захворюваності та загибелі молодняку вважається значне поширення урогенітального мікоплазмозу серед маточного поголів'я, особливо за умов поєднання з іншими інфекційними агентами [2, с. 9].

Згідно з літературними даними, представників класу Mollicutes уперше було ідентифіковано при дослідженні випадків атипової плевропневмонії великої рогатой худоби. Основним шляхом занесення збудника у стадо є інфіковані тварини із субклінічним перебігом захворювання. Інфікування телят мікоплазмами може відбуватися аерогенним (повітряно-крапельним) шляхом, а також при споживанні молока від корів, хворих на мастит мікоплазмозної етіології. Найвищий рівень носійства *Mycoplasma bovis*

(20–25%) встановлено у телят віком близько трьох місяців. Стресові чинники, зумовлені перегрупуванням чи транспортуванням тварин, а також контактом клінічно здорових особин із худобою-носієм збудника, часто спричиняють розвиток спалахів мікоплазмозу у вигляді респіраторної інфекції. Вдосконалення методів лабораторної діагностики та створення перших штучних поживних середовищ дало можливість більш ґрунтовного вивчення біологічних особливостей мікоплазм [1, с. 391]. Метою проведених досліджень було визначення асоціативних форм прояву мікоплазмозу у молодняку великої рогатої худоби, встановлення рівня їх поширеності у господарствах, а також вивчення біохімічних і патогенних властивостей мікоплазм, ізольованих від телят. Матеріалом для досліджень слугували зразки крові, отримані від 24 голів телят, бронхоальвеолярні змиви, калові маси та слиз із прямої кишки, а також патологоанатомічний матеріал, відібраний від загинув тварин, що утримувалися у господарствах Чернігівської області.

У регіональній державній лабораторії ветеринарної медицини для ідентифікації збудників застосовували комплекс серологічних та мікробіологічних методів. Фарбування мазків здійснювали за методиками Романовського–Гімзе та Грама, після чого препарати промивали й досліджували під імерсійним об'єктивом. При мікроскопії спостерігали переважно кокові та овоїдно-персневидні форми мікоплазм розміром 0,3–0,5 мкм синьо-фіолетового забарвлення. Для серологічних досліджень використовували реакцію аглютинації (РА) та методи імунофлуоресценції. Зокрема, непряма імунофлуоресценція (РНІФ) застосовувалася для виявлення антитіл і антигенів у сироватці крові, бронхоальвеолярних змивах та патологічному матеріалі, отриманому від загинув і вимушено забитих тварин. У якості діагностичних сироваток використовували гомологічні антисироватки, антивидові для РНІФ, а також специфічні проти збудників сальмонельозу, хламідіозу, стрептококозу для прямої імунофлуоресценції (РПІФ). Мікробіологічні дослідження проводили на рідких і твердих поживних середовищах із подальшою ідентифікацією виділених культур за ферментацією глюкози, аргініну чи сечовини. Додатково вивчали культуральні властивості мікроорганізмів. Комплексне обстеження поголів'я чотирьох фермерських господарств Чернігівської області засвідчило значне поширення мікоплазмозу телят. У трьох господарствах виділення мікоплазм колиалося від 23,5% до 87,5% серед обстежених тварин. У більшості випадків збудники виявлялися в асоціації з вірусом інфекційного ринотрахеїту, а також хламідіями, диплококами, пастерелами та сальмонелами. Від загинув телят триденного віку було відібрано патологічний матеріал, у якому мікоплазми ідентифікували разом з іншими збудниками у 18,1–52,1% випадків. При цьому загальна інфікованість патологічного матеріалу мікоплазмами становила 81,9%, що перевищувало показники зараженості іншими агентами. Отримані результати свідчать, що

мікоплазмоз телят має широке поширення у більшості досліджених господарств і реєструється переважно як асоційована, а не як моноінфекція. Це підтверджує доцільність подальшого вивчення епізоотологічного поширення мікоплазмозу молодняка великої рогатої худоби та розробки діагностичних і терапевтичних заходів з урахуванням комплексного складу збудників.

Список літератури:

1. Орлов С.М., Обуховська О.В., Глебова К.В. Прижиттєва діагностика мікоплазмозу великої рогатої худоби із застосуванням різних схем підготування проб патологічного матеріалу: зб. міжвід. темат. наук.: Вет. медицина. 2009. № 92. С. 389-394.
2. Смирнова Л.И. Виділення і диференціація уrogenітальних мікоплазм від великої рогатої худоби. Вісник аграрної науки. 2008, № 8. С. 9-10